

L'IMPACTE DE LA GRAN GUERRA

1917: CRISI ECONÒMICA + TENSIÓ SOCIAL = CRISI POLÍTICA / VAGA REVOLUCIONÀRIA

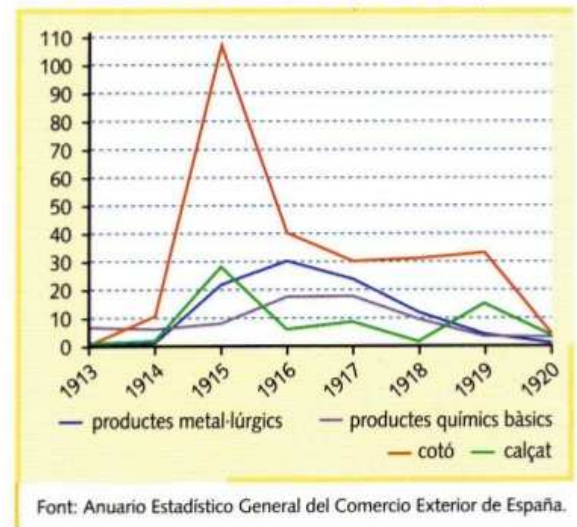
CONJUNTURA:

- LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL (1914 – 1918)
- GOVERN CONSERVADOR DE EDUARDO DATO → NEUTRALITAT

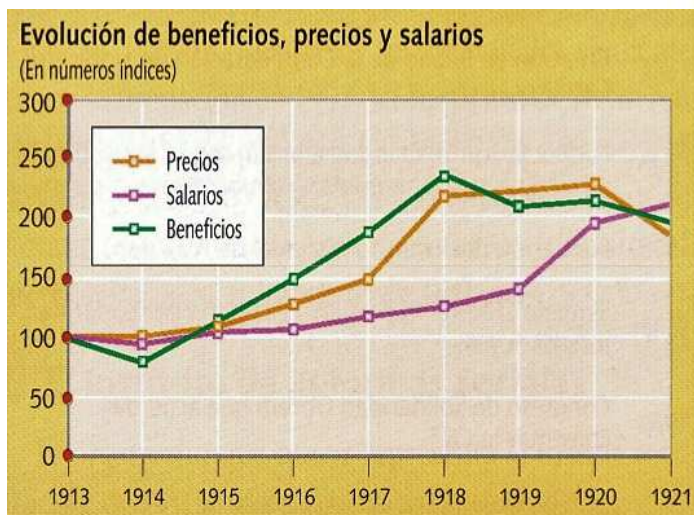
- Espanya → exportadora de productes bàsicament industrials
 - Productes tèxtils de llana i cotó
 - Metalls
 - Productes manufacturats
 - Productes químics
 - Productes alimentaris

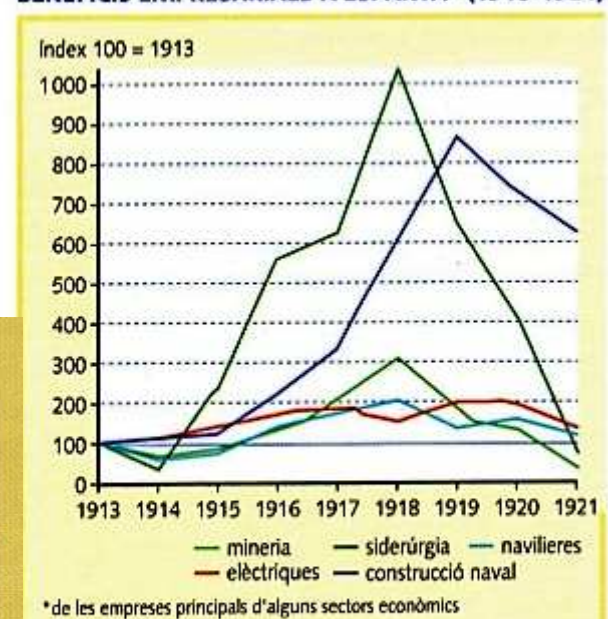
EXPORTACIONS ESPANYOLES (1913-1920)

- Grans beneficis empresarials
- Caràcter especulatiu: beneficis que
 - no van millorar els processos productius
 - ni reinvertir per modernitzar
- Les exportacions van provocar l'augment de preus interiors, però no dels salaris = ENCARIMENT DE LA VIDA

BENEFICIOS EMPRESARIALES A ESPAÑA* (1913-1921)

Font: S. ROLDÁN I J. L. GARCÍA DELGADO: La formación de la sociedad capitalista en España (1914-1920), 1973.

- Conflictes socials
- Final guerra → caiguda de les exportacions → forta crisi econòmica

LA CRISI DE 1917

Triple crisi:

CRISI MILITAR

- ❑ Nombre excessiu d'oficials respecte el nombre de soldats
- ❑ Els ascensos s'obtenien per mèrits de guerra: afavoria als africanistes i no als peninsulars.
- ❑ Oficials peninsulars: **Juntes de Defensa** (associació militar que reclama augment salarial i contra els ascensos per mèrits de guerra i reivindicant l'antiguitat com a únic criteri).
- ❑ Juntes de Defensa: manifest juny 1917 culpa al govern dels mals de l'exèrcit i del país (intervencionisme).

CRISI POLÍTICA

- ❑ Context: El juny de 1917 el govern de Manuel García Prieto ordenà l'empresonament dels dirigents de les juntes de defensa, però va rebre un ultimàtum de totes les juntes i hagué de dimitir. Hi fou nomenat substituït el conservador Eduardo Dato e Iradier, qui, com que no tenia la majoria parlamentària, tancà les corts alhora que suspenia les garanties constitucionals i instaurava la censura de premsa.
- ❑ A iniciativa de la Lliga es convoca una **Assemblea de Parlamentaris** a Barcelona (19 de juliol):
 - - Eleccions lliures a Corts Constituents
 - - Elaboració d'una nova Constitució
 - - Descentralització de l'Estat

L'Assemblea adopta els acords següents:

- a) La política de l'actual govern (...) constitueix alhora un greuge al Parlament i un obstacle per a les ànsies de renovació que sent el país.
- b) És indispensable la convocatòria de noves Corts amb funcions de constituents (...).
- c) Que per tal que el país pugui manifestar lliurement la seva opinió, i que el poble no vegi tancada tota esperança que la seva voluntat serà coneguda i respectada, les Corts Constituents no puguin ser convocades per un govern de partit, que fatalment seguiria els habituals procediments d'adulteració del sufragi, sinó per un govern que encarni la voluntat sobirana del país.

*Acords de l'Assemblea de Parlamentaris,
juliol del 1917.*

- -Solament estan presents: catalanistes, socialistes i republicans (La Lliga no es troba a gust amb l'esquerra)
- Dissolta per la Guàrdia Civil.
- Segona convocatòria a Madrid a l'octubre va fracassar, per què?
 - ✓ Ni recolzament dels monàrquics
 - ✓ Ni de les Juntes de Defensa
 - ✓ Per discrepàncies entre catalanistes conservadors i d'esquerres.
 - ✓ Inhibició forces burgeses per por a un esclat revolucionari (vaga general de l'agost del 17 / Revolució Russa).

CONFLICTE OBRER

- Context crisi econòmica Gran Guerra
- Agost 1917: vaga general per UGT i CNT
- Caràcter polític:
 - Fi monarquia → República
 - Govern provisional que convoqués les Corts.
- Incidència desigual: més a les ciutats
- Resposta govern: **REPRESSIÓ (Ilei marcial** és una situació d'excepció en l'aplicació de les normes legals ordinàries d'un estat, normalment regulat a la seva constitució, en la qual s'atorguen facultats extraordinàries a les forces armades o a la policia pel que fa a l'administració de justícia i el manteniment de l'ordre públic.)
- Vaga General va FRACASSAR, però
 - Va afeblir el règim
 - Va radicalitzar l'oposició obrera.

DOC.1 EL CONFLICTE OBRER

A causa del deteriorament de les condicions de vida, els sindicats UGT i CNT van signar un manifest conjunt en el qual instaven el govern a intervenir per contenir preus amb l'amenaça d'una vaga general.

La tensió va esclatar l'agost del 1917, quan arran d'un conflicte ferroviari a València, la UGT va cridar a la vaga general, que va tenir una incidència desigual. A Madrid, Barcelona, el País Basc i Astúries la vida ciutadana es va arribar a paralitzar i hi va haver incidents violents.

Any	Índex de salaris reals 1913=100	Índex de preus al consum 1914=100
1913	100	100,7
1914	102	100,0
1915	103	100,1
1916	102	110,9
1917	106	120,3
1918	123	154,3

Boletín del Instituto de Investigaciones Económicas, 1933.

(...) els sotasignats d'aquest document (...) i amb l'objectiu d'obligar les classes dominants a aquells canvis fonamentals de sistema que garanteixin al poble el mínim de les condicions decoroses de vida i de desenvolupament de les seves activitats emancipadores, s'imposa que el proletariat faci servir la vaga general, sense termini limitat, com l'arma més poderosa que té per reivindicar els seus drets.

Manifest conjunt CNT-UGT, març del 1917. (Traduït del castellà)

Gairebé mig segle de corrupció ha portat les institucions polítiques espanyoles a un grau tal de podridura que els mateixos instituts armats clamen contra la injustícia, contra l'arbitrarietat, i es consideren vexats i enganyats pels poders públics mateixos (...). El proletariat espanyol està decidit a no assistir passivament ni un moment més a aquest estat de coses intolerable (...).

Aquesta magna mobilització del proletariat no s'aturarà fins que no s'hagin obtingut les garanties suficients d'iniciació del canvi del règim, necessari per a la salvació de la dignitat i el decòrum nacionals. Demanem la constitució d'un govern provisional que assumeixi el poder executiu i el de moderador i que prepari (...) la celebració d'eleccions sinceres d'unes Corts Constituents que abordin, en plena llibertat, els problemes fonamentals de la constitució del país.

Manifest del comitè de vaga, agost del 1917. (Traduït del castellà)

CONSEQÜÈNCIES DE LES CRISIS DEL 17

Davant la por d'una revolta generalitzada

- L'exèrcit dóna suport a la monarquia
- La burgesia per por a la revolució social també
- Inestabilitat governamental → **GOVERN DE CONCENTRACIÓ** (govern integrat per diferents partits que es forma en moments excepcionals per sortir d'una crisi política),
- Govern dels partits dinàstics + la Lliga Regionalista, nov. 1917

